

A3

P. I. C. PERSDIENST VAN DE GROEP VAN INTERNATIONALE COMMUNISTEN

Deze persdienst ver-
schijnt minstens één
maal per maand.
Stuur ons uw vrijwillige
bijdrage.

DOELSTELLING:

De ontwikkeling van het
kapitalisme voert tot steeds
heviger crisissen, welke in
steeds groter werkloosheid en
telkens diepere ontwringing
van het productieapparaat hun
uitdrukking vinden, waardoor
miljoenen arbeiders buiten de
productie staan en aan de uit-
hongerij zijn prijsgegeven.
De toenemende verarming en
de steeds groeiende onzekerheid

van bestaan dwingen de arbe-
dersklasse den strijd voor de
communistiche productiewijze
aan te binden. De groepen van
Internationale Communisten
wekken de arbeiders in dezen
strijd op, het beheer en de
leiding van productie en distri-
butie volgens algemeen gelden-
de, maatschappelijke regels
ZELF ter hand te nemen, en
zoo DE ASSOCIATIE VAN
VRIJE EN GELIJKE PRODU-
CENTEN te verwezenlijken.
De groepen van Internatio-

nale Communisten zien den
wezenlijken vooruitgang der
arbeidersbeweging in de ont-
wikkeling van het zelfbewust
handelen der arbeiders in de
klassenstrijd. Daarom plaatsen
ze zich tegenover de leiders-
politiek van de parlementaire
partijen en van de vakbeweging
en stellen de leuze:
ALLE MACHT AAN DE
ARBEIDERSRADEN!
DE PRODUCTIE IN HAN-
DEN VAN DE BEDRIJFS-
ORGANISATIES!

Tiende Jaargang No. 2.
Januari 1937 No: 2.

ALLE MACHT AAN DE ARBEIDERSRADEN!
DE PRODUCTIE IN HANDEN DER BEDRIJFSORGANISATIE'S!

HET "PLAN" VAN DETERDING.

De redder uit de nood.

A4

Met Maandag 28 December begint het blad van De-
terding, "De Telegraaf", een propagandaveldtocht voor het "plan" van
Deterding. "Het Nieuws van den Dag", de aflegger van "De Telegraaf",
een krant voor het "gewone volk", schrijft er met groote koppen boven:
"Een millioenengift van Mr. Deterding". Als men er naar kijkt, krijgt
men de indruk, alsof de superkapitalist en grootgeldmagnaat Deterding
zijn beurs openmaakt en miljoenen beschikbaar stelt ter bestrijding van
de ellende, de werkloosheid en wat er nog meer aan kwaads in deze maat-
schappij aanwezig is. "De Telegraaf" doet zijn best om allen die er voor-
deel uit kunnen trekken dankbaar te stemmen tegenover zoo'n milde ge-
ver en redder uit de nood. Maar er is meer; Deterding "geeft" niet al-
leen, hij geeft met overleg en beleid om daarmee de weg vrij te maken
voor de overwinning op crisisellende en economische nood waaronder
handel en nijverheid gebukt gaan en langzaamaan wegvijnen. Zò te ge-
ven, dat past meer bij het beeld dat zich de geplaagde ploetersaars van
de kapitaalsvorsten maken. Zijn deze grooten en machtigen van het geld
niet de geroepen en natuurlijke leiders van het volk, wanneer zij van de
beschikking over de voortbrengselen van de maatschappelijke arbeid, die
zij door hun geldmacht hebben, gebruik maken in zoo'n voorbeeldige zin
als Deterding van plan is? Wat hebben wij aan "het plan van de ar-
beid" en alle andere mogelijke plannen als er geen macht achter zit om
ze te verwezenlijken? Zie dan Deterding, de superkapitalist, die
weet en die kan helpen. Ziedaar de strekking van de propaganda die
"De Telegraaf" met het "plan Deterding" voert.

Het plan en nog wat.

Wat is dat dan nu voor een plan, zal men vragen.
In het kort komt het hier op neer, dat Deterding alle land- en tuin-
bouwproducten, die op Nederlandsche veilingen niet verkocht kunnen
worden, laat opkopen. Dat wil dus zeggen, dat hij het teveel aan land-
bouwproducten, waaronder zoowel groenten en aardappelen, als eieren,
boer, kaas en zelfs het overtollige slachtvee vallen, uit de markt
neemt.

Dit gebeurde tot nu toe ook naar regelingen van de Nederland-
sche crisiswetgeving, maar de producten werden vernietigd en de eige-
naars ervan kregen wettelijk vastgestelde minimumprijs er voor, welke

A5

geldmiddelen door belasting op boter, vetten, enz. of door onderlinge bijdragen van de producenten zelf, moesten worden opgebracht. Door deze crisismaatregelen, die neerkomen op staatssteun, maar ook organisatie en controle van de staat op de landbouwproductie meebrengen, werd de Nederlandsche land- en tuinbouwproductie voorloopig op peil gehouden en nu langzaam ingekrompen. Het is bekend, dat tot deze maatregelen moest worden overgegaan hoofdzakelijk omdat de uitvoer naar Duitsland in het verloop van de wereldcrisis voortdurend meer verminderde. Deterding maakt deze uitvoer weer vrij, wel niet voor de Nederlandsche producenten, maar doordat hij haar zelf ter hand neemt, het wordt zijn eigen zaak. Het plan bestaat uit het opkopen van het overschot van in Nederland geproduceerde levensmiddelen tegen de laagste prijs en het verkopen er van in Duitsland. Het is een groothandel in levensmiddelen van het eene naar het andere land, een grootscheepsche zaak, zooals alleen een superkapitalist op touw kan zetten. En er zit in 't geheel geen risico aan vast, omdat de verkoop tegen veel hogere prijzen dan waarvoor ingekocht wordt, verzekerd is. Hij heeft de toestemming van de nationaal-socialistische staat gekregen om in Duitsland te mogen verkopen, omdat deze best een aanvulling van het tekort aan levensmiddelen kan gebruiken, een tekort dat er voornamelijk is tengevolge van de Duitsche productie voor de bewapening.

Maar hoe ook, de "miljoenengift" van Deterding blijkt het begin van een monopolie in de levensmiddelenhandel tusschen Nederland en Duitsland te zijn; dat zal heel gauw blijken, als hij de Duitsche consumer beter en goedkoper bedient dan de vrije handel kan doen. Hij zal er op z'n zachtst gezegd, wel geen schade bij lijden. Hetgeen ook wel niet verwacht wordt, als hij belooft het "revenu" van dit zaakje aan de Duitsche "Winterhilfe" te zullen afstaan.

Waarom juist Deterding ?

Waarom was b.v. de Nederl. Regeering niet in staat de uitvoer weer mogelijk te maken en moest Deterding komen om dat op te knappen ? De regeering heeft toch zeker geen middel onbepaald gelaten om de uitvoer van Nederlandsche landbouwproducten aan te wakkeren ? Daar is de steun aan het zuivelbedrijf, waardoor het b.v. mogelijk is boter naar het buitenland uit te voeren tegen een prijs van 40 - 50 ct. per klg. en men de hoge invoerrechten kan dragen die alle landen op ingevoerde producten heffen, zonder te duur te worden. Maar het is gebleken, dat ook dat niet helpt, want de verschillende landen stellen een contingent vast, boven welk kwantum niet ingevoerd mag worden. Daaraan kan de Nederl. Regeering niets doen. Waarom Deterding wel ?

We laten hierbij nog de vraag op de achtergrond of het door Deterding in Duitsland in te voeren product wel aan contingentteering gebonden zal zijn. Als zijn "zaakje" daarvan vrij is, zouden daaraan politieke beweegredenen te gronde kunnen liggen, maar daarover spreken we later.

We willen nu eerst laten zien, dat Deterding om economische redenen meer kan dan de Nederl. Regeering.

Deterding heeft aan zijn persmensen gezegd: "Men moet een eind maken aan de politiek van : Ik wil alleen betaald worden in die en die munt. Dat is fout. Wanneer de landbouwer in Nederland de producten die hij

verbouwt niet kan uitwisselen tegen producten die de Duitsche arbeider vervaardigt, dan deugt er iets niet aan onze geldpolitiek". Maar dat is het nu juist. De Nederlandsche landbouwer kan in Nederland en op de wereldmarkt voor Duitsche munt niets kopen, - de Duitsche markt heeft buiten het land praktisch geen waarde. Bovendien heeft de Duitsche regeering toch, zooals bekend, onder bedreiging met zware straffen, de uitvoer van rijksmarken verboden.

De Duitsche rijksmark is alleen nog geld binnen de Duitsche grenzen, op de wereldmarkt heeft hij deze functie niet meer, en dat niet omdat de Nederlandsche kapitalistische producent hem niet wil hebben, maar wel omdat Duitsland dat niet toestaat. Dat weet Deterding schijnbaar niet; als men zijn economische wijsheden leest, zou men haast gelooven, dat er heelemaal geen kapitalistische productie meer bestaat. Zou b.v. dit : "De menschen moeten zich er van bewust worden, dat er in de wereld onderconsumptie bestaat, inplaats van steeds over overproductie te praten. Er bestaat slechts één welvaart en dat is : de productie van de arbeid".

We zullen dit niet bestrijden. Maar even juist is, dat er nog kapitalistische productie is, en deze productie niet voor de behoeften van de menschen is, maar voor de behoeften van het kapitaal. Daarvoor is geld nodig, waarvoor men in eigen land en op de wereldmarkt de voor het bedrijf benodigde grondstoffen, arbeidskracht, enz. kan kopen.

De Nederlandsche kapitalistische producent heeft dus aan de Duitsche rijksmark niets. Deterding daarentegen heeft in alle mogelijke landen ter wereld bezittingen en kapitaal-eigendom. Hij is superkapitalist en speelt de voornaamste rol in het petroleum-monopolie van de Dutch Shell Company. Het industriële Duitsland, dat zelf niet over petroleum beschikt, is één van de voornaamste afnemers van de Dutch Shell Comp. Niet zoo lang geleden kreeg Duitsland van Deterding een groot miljoenencrediet, om in staat te zijn petroleum bij de Dutch Shell Comp. te kopen. Hij heeft dus reeds groote kapitalen in het Duitsche bedrijfsleven zitten en zal dat met de dag meer hebben, want de groote klant die Duitsland is, kan de Dutch Shell Comp. niet missen. Er kunnen gerust nog enkele miljoenen bij, doordat hij van zijn kapitaal-bezit in Nederlandsche guldens of ander wereldgeld, levensmiddelen in Nederland opkoopt en aan de andere kant van de grens voor Duitsche markten inwisselt. Wat hier gebeurt, is, dat een gedeelte van de winsten, die het petroleum-monopolie opbrengt, omgezet wordt in aandelen in Duitsche ondernemingen, landgoederen, enz.

Financiële moeilijkheden.

Deterding is een internationale kapitalist, hij grijpt met zijn kapitaalsbelangen over alle landsgrenzen heen. Wanneer zijn belangen aan de petroleumproductie hem voornamelijk tot Engelsch en Nederlandsch kapitaalbezitter maken, dan maken de belangen die hij krijgt door de verkoop van de petroleumproducten, hem tot Duitsch, Italiaansch enz. kapitalist. De petroleumproductie van de Dutch Shell Cy. is zonder de verkoop van haar producten in de voornaamste industrielanden van Europa niet waard. De moeilijkheid is alleen, dat sinds 1932 voornamelijk uit Duitsland geen tegenwaarde in de vorm van wereldgeld kan terugvloeien. Deterding zelf ondervindt dit terdege en dat brengt hem er toe er over te klagen, dat er iets aan het muntstelsel niet in

orde is, als er geen producten over en weer geruild kunnen worden. Hij zegt in "De Telegraaf": "Geld is iets dat de uitwisseling van goederen moet vergemakkelijken. Geld op zich zelf is niets." Laten wij er aan toevoegen: goederen "op zich zelf" zijn ook niets. Zij krijgen pas hun waarde, wanneer zij in handen komen van diegene, die er gebruik van kan maken. Dat gebeurt in de kapitalistische maatschappij alleen, wanneer deze er een waar voor terug kan geven, waarin alle andere waren vertegenwoordigd zijn. En deze waar is het geld.

Was het zoo, dat geld alleen maar de uitwisseling van goederen moet vergemakkelijken, dan hadden we ook geen Deterdingen en andere superkapitalisten meer. Als het geld niet meer de rol vervulde van zelf bezit te zijn en praktisch de beschikking over alle goederen te zamen beteekende, dan zou o.a. Deterding niet in staat zijn het "teveel" aan levensmiddelen in Nederland op te kopen. "Op zich zelf" is geen ding, alleen in verband met de andere dingen krijgt het zijn beteekenis.

De beteekenis van het geld in deze kapitalistische samenleving is dan ook, dat het de uitdrukking is van het kapitalistische bezit aan productie en goederen. Geen kapitalist, ook Deterding niet, kan er buiten, en niet één kan goederen afgeven zonder er geld of "geldswaarde" voor terug te krijgen.

Dit is de schoen die Deterding wringt. Deterding krijgt voor zijn petroleumproducten in Duitsland alleen Duitsch geld. Maar Duitsch geld vertegenwoordigt alleen Duitsche productiemiddelen en Duitsche producten. Voor zoover Duitsche goederen nog in beperkte mate in het buitenland verkocht worden, legt de Duitsche staat op het er voor geïnde buitenlandsche geld door middel van zijn deviezencontrole, beslag. Hoe langer deze toestand duurt, des te meer Duitsch kapitaalbezit Deterding in handen krijgt, zonder de mogelijkheid het voor zijn petroleumproductie buiten te Duitschland te gebruiken. Een keus heeft hij niet, hij moet doorgaan met petroleum te leveren, of anders is het petroleummonopolie van de Dutch Shell Cy. er geweest. Daarom moet hij er naar streven, dat de Duitsche industrieproducten zonder belemmering op de wereldmarkt kunnen worden verkocht. Hij heeft reeds groote kapitaalbelangen in Duitschland, hij wordt met de dag meer Duitsch grootkapitalist, en als zoodanig moet hij de politiek van het Duitsche groot- en monopoliekapitalisme niet alleen steunen, maar met kracht voortdrijven. Deze politiek is een machtspolitiek en wordt geleid door de nationaalsocialistische staat. Ze houdt de bewapening van Duitschland het een militaire grootmacht in, die in staat is gunstige voorwaarden voor de uitoefening van zijn kapitaalsbedrijf op internationaal terrein af te dwingen.

Nationaalsocialistische "plan"propaganda.

In dit verband moet men ook het plan van Deterding zien. De bedoeling is zonder twijfel, om de ring van economische isolatie waarin Duitschland is geraakt, tenminste ten opzichte van Nederland, stuk te schieten. Dus niet een "gift" aan de Nederlandsche landbouwers, ook niet een "menschlievende" daad, door de Duitsche bevolking met levensmiddelen, die men tekort komt, te voorzien. Neen, een politiek-economische actie, die zich ten doel stelt Duitschland uit zijn politieke en economische isolatie te bevrijden.

Dit wordt duidelijk door de propaganda-actie in de Deterdingpers, waarmee het "plan" wordt ingeleid, en die van zuiver nationaalsocialistische strekking is.

Ze begint met de communistenschrik. Deterding zelf verklaart, "dat het bolsjewisme en de daarmee op één lijn te stellen destructieve krachten, een steeds grooter wordende werkloosheid en misère ten gevolge moeten hebben. De hoofdtactiek der communisten is, dat er zoo weinig mogelijk samenwerking tusschen de verschillende volkeren zal zijn, daar ze slechts dan in hun pogingen tot het verwekken van algemeene ontevredenheid kunnen slagen." Hij beweert dan verder, dat Rusland reeds sinds 6 jaren in Spanje gestookt heeft, met de burgeroorlog van nu als gevolg. Samenwerking met de landen die voor de bestrijding er van het meest in aanmerking komen, zou het snelst werkende redmiddel tegen het besmettelijke communisme zijn. Deze politieke wijsheid kunnen we in iedere Duitse of nationaalsocialistische krant weervinden. Het is de oproep van het nationaalsocialistische Duitschland aan de bezittende klasse van de geheele wereld tot samenwerking tegenover de arbeidersklasse.

Maken we ons geen illusies; hoe dwaas deze beweringen ook zijn, toch vinden ze een gewillig oor bij de burgerij. Hoe gemakkelijk is het niet, om de schuld dat de zaken niet gaan, daaraan te wijten, dat de arbeiders te hooge loonen vragen. Is het niet het uitgangspunt van de aanpassingspolitiek der Nederlandsche regeering, die zegt: eerst moeten de loonen omlaag, dan werpt de productie weer winsten af en de opleving van het bedrijfsleven zal weer beginnen. Ze zijn het allemaal er over eens, dat het de "bolsjewisten en andere destructieve krachten zijn", die de arbeiders opstoken, als ze niet voor aldoor lagere loonen werken willen.

Het nationaalsocialistische Duitschland heeft zich als kampioen in de strijd tegen dit soort bolsjewisme laten zien en valt als zoodanig met de dag meer in de smaak bij de bezittende klasse, die haar economische moeilijkheden niet te boven kan komen.

De angstpsychose voor het communisme, voor spaansche toestanden en onteigening door de arbeidersklasse, kan er veel toe bijdragen, dat de kleine bezitter de dictatuur van het monopoliekapitaal in de vorm van de nationaalsocialistische staat slikt. Wordt dan door het "plan" van Deterding voor een deel der Kleinburgerij het materiële bewijs geleverd, dat men onder deze dictatuur ook nog kan leven, dan is het nog zoo zeker niet of de "democratische beginselen" wel zoo diep in het Nederlandsche "volk" verankerd blijken te zijn.

Dat het "plan" van Deterding niet alleen een handelszaak is, maar bovenal een politieke actie, blijkt ook uit de "planorganisatie" die het ten uitvoer moet brengen. Er is in verstandhouding met Deterding een "Vereeniging tot studie van den Staat" opgericht, voorloopig bestaande uit een groep intellectuelen, die korte tijd geleden uit de N.S.B. zijn getreden. Daarvan zijn de namen: Dr. Dijt, prof. I. Hessing, mr. ten Bokkel en A. Kaarseboom bekend geworden. Allemaal nationaalsocialisten, die het met Mussert niet eens waren. Deze "vereeniging", die op 15 Januari a.s. een tijdschrift "De Waag" wil uitgeven, dat "zich voornamelijk, doch niet uitsluitend op economisch terrein zal bewegen", is door Deterding als "planorganisatie" aangewezen. Het bureau van de "Centrale Inkoop" voor de exportproducten, is ook het bureau van "De Waag". Dat was ook te verwachten; als de kapitaalsvorsten zaken doen

met een politieke bedoeling, dan geven ze ook de noodige politieke voorlichting er bij.

Sociaal-democratische en fascistische wedloop.

Lukt de politiek-economische actie die zich rondom het "plan" ontwikkelt, dan beteekent dat, dat een groot deel van het Nederlandsche bedrijfsleven net zoo aan Duitse kapitaalsbelangen vastgeklonken wordt, als het met Deterding gebeurd is. En zit men eenmaal in het schuitje, dan worden de "democratische beginselen" een beletsel, -ze gaan over boord.

Maar de Duitse schuit lijkt niet erg zeevast. Wie zich teveel in economische en daardoor ook politieke relaties met het Duitse rijk inlaat, loop gevaar zich van de overige wereld te isoleeren. Daarom zullen diegenen, die in Nederland de lakens uitdeelen wel zorgen, dat het "plan" bepaalde grenzen niet overschrijdt.

Doch, wie kan zeggen, dat ze daartoe ook in de toekomst in staat zullen zijn? De Musserttroepen zijn er reeds als voortroep van het Duitse nationaalsocialisme, en als ze nu nog toeloop krijgen uit breede lagen van de land- en tuinbouwers? We doen niet aan voorspellingen, maar een ongekende verscherping van de politieke strijd kan daarvan alleen het gevolg zijn.

De bureaucratie van S.D.A.P. en N.V.V. voelt onmiddellijk het gevaar dat haar bedreigt. Als Nederland zich nationaalsocialistisch oriënteert, is er geen plaats meer voor woordvoerders van de arbeiders. Daarom maken ze onmiddellijk front tegen het "plan" van Deterding. Bovendien is dit precies tegenovergestelde richting georiënteerd als het sociaaldemocratische "Plan van den Arbeid". Het wil er immers uiteindelijk toe komen de Nederlandsche landbouw voor de levensmiddelenvoorziening van de Duitse industriegebieden te laten werken en Duitse industrieproducten er voor terug te geven.

Het plan van S.D.A.P. en N.V.V. wil een eigen Nederlandsche industrie opbouwen en het teveel aan kapitaal en arbeidskrachten uit de landbouw naar deze nieuwe industrie doen overvloeien. Maar de sociaal-democraten hebben er vooreerst nog niet de politieke macht voor, en zelfs als het haar tegen alle verwachting in zou gelukken in de regeering te komen, beschikt ze niet over kapitaal om het plan ten uitvoer te brengen. De kapitalisten die het wel hebben geven het niet, omdat ze heel goed weten, dat het niet zal renderen. Zoo blijft het "plan van den arbeid" op papier en zal zelfs op den duur niet meer als propaganda-leuze voor de S.D.A.P. te gebruiken zijn.

Het spreekt, dat ze hun "plan-generaal" Ir. Vos meewarig over het "plan" van Deterding laten glimlachen: die paar miljoenen van Deterding dat geeft toch immers niets, - hun plan heeft opnoemelijk grootere sommen voorzien, - op papier dan. "Het heeft niets te beteekenen", is hun oordeel, maar overigens maken ze er haast toch nog meer kabaal over als de Deterdingers zelf.

Oorlogsvoorbereiding.

Er is nog een gezichtspunt van waaruit men het plan-Deterding moet bekijken. De politieke verhouding van Duitschland draagt op het oogenblik reeds vele kenmerken van een oorlogstoestand, men kan een heele reeks er van opnoemen. Eindelijk vecht nu reeds een

klein Duitsch leger in Spanje. Wat morgen zal zijn kan niemand zeggen. Maar toch hebben we niet zoo zeer de politiek-militaire gebeurtenissen op het oog, als wel de belemmering van de grondstoffeninvoer in Duitschland, die van jaar tot jaar knellender wordt. Dat heeft tot de deviezencontrole door de staat en het beletten van nagenoeg elke andere invoer dan grondstoffen voor de industrie geleid. Dat is in andere vormen als tijdens de wereldoorlog een blokkade van Duitschland ten opzichte van levensmiddelen. Nederland deed toen aan deze blokkade niet mee, met het gevolg, dat officieel en klandestien zooveel levensmiddelen over de Duitse grens vloeiden, dat men ook hier voedselschaarste en rantsoneering heeft leeren kennen.

Het plan-Deterding beoogt nu, afgezien van alle verdere strekkingen, de bovengenoemde levensmiddelen-blokkade te doorbreken. Daar deze blokkade in werking is doordat Duitschland voor levensmiddelen geen deviezen ter beschikking heeft, kan Deterding ze opheffen door uit zijn eigen bezit deze deviezen ter beschikking te stellen. Is de oogenblikkelijke politieke, militaire en economische toestand van het nationaalsocialistische Duitschland een gevolg van zijn strijd om kapitaalsbehoud en verovering van wereldmacht, dan is ook het "plan van Deterding" een oorlogsmaatregel, die zeker andere maatregelen tot gevolg zal hebben. Van welke aard deze zullen zijn als de betreffende oorlogstoestand van nu in de directe wereldoorlog is overgegaan, is niet moeilijk vooruit te zien. Het afstaan van alle levensmiddelen die maar uit het land te halen zijn, aan Duitschland, zal er een deel van uitmaken. Maar aangezien het niet waarschijnlijk is, dat Nederland bij een tweede wereldoorlog opnieuw neutraal kan blijven, zit er meer aan vast.

Er zal in Nederland zelf om worden gestreden, bij welke groep van de militaire machten het zich zal aansluiten. Het plan van Deterding heeft nu reeds de strekking de schaal ten gunste van Duitschland te doen overslaan.

HET NEDERLANDSCHE ANARCHISME TEGENOVER DE SPAANSCH E REVOLUTIE.

I. Het kleinburgerlijk karakter van het anarchisme.

Het anarchisme is een geestesstrooming met uitgesproken kleinburgerlijke denkbeelden. Dat blijkt niet alleen uit de begrippen die het anarchisme er omtrent "mensch en maatschappij" op na houdt, en die grootendeels afkomstig zijn uit de klassieke Fransche revolutie, maar ook, doordat het zijn aanhangers vindt in de lagen van het kleinburgerdom.

Het "vrije" individu in een "vrije" samenleving, dat is de idealistische weerspiegeling van het streven van de kleine boer en de kleine burgerman, die zich uit de knellende banden en de uitzuiging door kerk, adelstand en staat moest bevrijden. De burgerlijke revolutie bestaat vooral daarin, deze "bevrijding" te voltrekken. Toch vindt deze "bevrijding" slechts plaats om ruimte te geven voor het ontstaan van een nieuwe maatschappelijke macht, het grootkapitaal, dat opnieuw het kleinbezit aan zich onderwerpt en tenslotte vernietigt.

De opvattingen der anarchisten over verschillende belangrijke kwesties, zooals B.v. de inrichting van hun "vrij-socialistische maatschappij" loopen zeer uiteen. Een zeer groot gedeelte beroept zich

wat dit betreft steeds op Proudhon. Zijn opvattingen zijn echter slechts de uitdrukking van het verzet van deze kleinburgerlijke groepen tegen hun voortschrijdende onderwerping en onteigening door het grootkapitaal. Proudhon is van meening, dat de "winsten" die het grootkapitaal maakt, ontstaan, doordat de producten boven de "prijs van de arbeid", d.i. "boven de kostprijs" worden verkocht. Dat kunnen de kapitalisten volgens hem alleen doen, doordat zij een monopolie hebben, waardoor ze de prijzen kunstmatig op kunnen voeren. Het zelfde geldt voor het verstrekken van kapitaal b.v., de kapitaalsrente is volgens Proudhon een gevolg van het feit dat er een monopolie bestaat voor de credietverstrekking. Zijn "socialisme" komt dan daarop neer, dat de kapitalistische monopolie's moeten worden opgeheven, de vrijhandel en de vrije concurrentie moeten worden ingevoerd, ook op het gebied van het credietwezen, zoodat b.v. ieder eigen geld kan uitgeven. Op deze wijze zouden automatisch alle prijzen tot de "kostprijs" dalen, en het maken van "winst" uitgesloten zijn. De afzonderlijke producenten zouden dan tot "vrije" individuen, in een "vrije" samenleving zijn geworden.

Deze opvatting past geheel bij de kleine handwerker, die zich tegen het opkomende kapitaal moest verweren. De staatsmacht, die belasting int en hem met regelingen plaagt, de onmogelijkheid om aan crediet te komen, wanneer men niet reeds voldoende kapitaalsborgen heeft, al deze dingen verschijnen hem als oorzaken van zijn toenemende ellende. Hij ziet dan zijn bevrijding van zijn druk in de opheffing van alle dwang en kapitalistische monopolie's.

Het proces van onderwerping der kleine middenstand aan het grootkapitaal heeft zich echter door geen illussies laten ophouden. De nog steeds vrij talrijke massa van kleine winkeliertjes, baasjes en boeren vormt reeds lang geen onafhankelijke klasse meer, maar is economisch geheel van het grootkapitaal afhankelijk geworden. Een rol van beteekenis vervullen zij niet meer in de tegenwoordige maatschappij. Economisch en ideologisch zijn ze tot aanhangsels van één der beide groote klassen van het kapitalisme, bourgeoisie of proletariaat, geworden. Hun positie als kleinbezitter drijft een deel meer en meer in handen van het grootkapitaal. Het heeft de handhaving van zijn zelfstandige positie reeds lang prijsgegeven en ziet zijn heil nog slechts in bescherming van staatswege. Niet alleen de nationaal-socialisten brengen dat tot uiting, maar evengoed de propagandisten van het "Plan van de Arbeid" en de aanhangers van de beschermingsmaatregelen in de landbouw. Daartegenover staat een ander deel, dat zich meer en meer bij het proletariaat aansluit.

Maar er is nog steeds een deel van de kleinburgerij, dat halsstarrig weigert deze ontwikkeling te zien. Het kan niet gelooven, dat zijn rol als maatschappelijke klasse is uitgespeeld, en houdt vast aan de oude idealen van de Fransche revolutie, van het "vrije individu" in de "vrije maatschappij".

Deze algemeene ideële opvattingen, die in het kleinburgerdom nog wijd verbreid zijn, hebben het aanzien gegeven aan verschillende bewegingen. Onder hen moet men ook de anarchisten, als de meest radicale strooming, rangschikken.

De anarchistische beweging onderscheidt zich van de andere vooral, doordat hij meer onder invloed heeft gestaan van de arbeidersbeweging, en deze ook omgekeerd meer heeft beïnvloed. Het proces van onteigening van de middenstand gaat voortdurend voort, vele kleine middenstanders worden tot proletariërs gemaakt. Hun oude, kleinburgerlijke denkbeelden

raken ze echter niet zonder meer kwijt, en zoo oefenen deze indirect hun invloed uit op de arbeidersbeweging.

Op het platteland, het bolwerk van het anarchisme, geldt dat nog in versterkte mate. Het anarchisme is vooral sterk onder de Noord-Hollandsche tuinders en de Drentsche en Friesche veenarbeiders, welke laatste, hoewel ze tot het proletariaat behooren, door hun eenzame en afgezonderde leefwijze, zoo verschillend van die

van de moderne fabrieksproletariër, toch meer kleinburgerlijke opvattingen ontwikkelen. Ook doordat deze bevolkingsgroepen het reservoir vormen, waaruit de industriearbeiders van de Zaanstreek en de Groningsche strookarton- en aardappelmeelindustrie worden geput, beïnvloeden hun denkbeelden de arbeidersbeweging.

Ook de z.g. "nieuwe middenstand" der "intellectueelen" en ambtenaren vormt, hoewel in mindere mate, een basis voor het anarchisme. Ook hier is het individualisme sterk. Het streven naar "promotie", het trachten "vooruit te komen in de maatschappij", de onderlinge concurrentie, is hier een vrij algemeen verschijnsel. Maar ook hier maakt de kapitalistische ontwikkeling dit individuele streven tot een onmogelijkheid. Zoo schaart een groot gedeelte zich achter het grootkapitaal, waarvan het in zijn broodwinning afhankelijk is, terwijl een kleiner deel aansluiting zoekt bij het proletariaat. Maar daartusschen blijft een gedeelte, dat zijn oude individualistische opvattingen niet los kan laten, en de basis vormt voor bewegingen als van Bellamy en het anarchisme.

Deze groepen komen in hun vrijheidsstreven echter niet alleen te staan tegenover het kapitaal, maar eveneens tegenover het proletariaat, wanneer dit zich in revolutionaire bewegingen baan breekt. Ook de proletarische revolutie breekt hun bestaan van kleinbezitter stuk, en hetzelfde geldt in nog sterkere mate van de groepen der "intellectueelen" en ambtenaren, die in hun bestaan rechtstreeks van het kapitaal afhankelijk zijn.

Wanneer deze groepen in de proletarische revolutie dan ook zien, dat niet de verwezenlijking van hun ideaal van het vrije klein-kapitalisme plaats vindt, maar dat er zich een nieuwe productiewijze baanbreekt, waarbij de arbeidende klasse de macht in de maatschappij krijgt en de enkeling als een schakel in het gemeenschappelijk productieproces wordt opgenomen, ontpoppen zij zich vaak als de ergste contra-revolutionairen. Wij behoeven niet naar Spanje te gaan en het voorbeeld van de anarchist Joan Peiro aan te halen, die in "Perill a la reraguarda" de strijdende arbeiders beschimpt. ("De Telegraaf" van 17/12 '36) In Holland zien we, hoe reeds de verzwakte afglans van de Spaansche revolutie een groot deel der anarchisten in het kamp van de bourgeoisie drijft.

Het spreekt vanzelf, dat daar, waar het anarchisme arbeidersbeweging is, zoals in Spanje -en hier in Holland geldt hetzelfde voor het N.S.V.- de anarchisten voor de revolutie strijden. Ook hier echter, zitten hun anarchistische beginselen hen in de weg. Want ook hier blijven ze slechts uitdrukking van de invloed van de kleinburgerij op de arbeidersbeweging. Deze ideologie is een rem in de revolutionaire strijd, en zijn nedarlaag is voorwaarde voor het voortschrijden van de revolutie.

We hebben in het artikel "Het anarcho-syndicalisme in de Spaansche revolutie" de rol nagogaan die deze opvattingen in de Spaansche revolutie spelen. In een artikel over de vraagstukken van de economische organisatie van de revolutie en de syndicalistische leerstellingen, zullen we hier binnenkort uitvoeriger op ingaan. In dit artikel, dat slechts tot doel heeft de rol van het anarchisme in Nederland duiden-

lijk te maken en onze beschouwingen over verschillende praktische vraagstukken van de revolutie in te leiden, kunnen we hier verder niet op ingaan. We moeten naar de nog komende artikels verwijzen.

II. De idealistische opvattingen van het anarchisme.

De materiele grondslagen voor de anarchistische "vrijheids"-beginselen zijn in de kapitalistische ontwikkeling reeds lang verdwenen. De kinderlijke opvattingen van een uit "vrije" individuen bestaande "vrije" samenleving, waar geen dwang op de enkeling wordt uitgeoefend, blijkt steeds meer in tegenstelling met de werkelijkheid. Bij iedere beweging van de arbeiders blijkt, dat de klassenstrijd niet kan bestaan zonder machtsvorming en materiele dwang.

Naarmate het meer en meer duidelijk wordt dat het anarchisme zijn basis niet kan zoeken in de materiele maatschappelijke verhoudingen, begint het zich ook in zijn opvattingen daarvan los te maken. Al was de leuze van de "sociale revolutie" bij de anarchisten de laatste tijd ook nog zeer gebruikelijk, dan was toch de voorstelling die zij hiervan hadden, zoo primitief, dat hij in het geheel niet meer ernstig kan worden genomen. Tijdens de Jordaan-opstand wilde "De Arbeider" de arbeiders brengen tot een poging om de bourgeoisie te vermurwen, door op de tramrails te gaan liggen. Tijdens de groote Fransche stakingen verweet het zelfde blad de Fransche arbeiders, dat zij wel de bedrijven bezetten, maar deze niet voor hun eigen behoeften in werking stelden. Het knoopte daaraan een beschouwing vast over een eventueele bezetting van "De Telegraaf". Wanneer de arbeiders dit bedrijf in werking stelden om een eigen, proletarische krant te drukken, dan waren daardoor de papier- en inktfabrieken "gedwongen" hen kosteloos van materiaal te voorzien, politie en leger zouden zich solidair met de "Telegraaf"-arbeiders moeten verklaren. En als deze niet voldoende revolutionair besef hadden, en het bedrijf met geweld ontruimden, dan bleef nog altijd aan de "Telegraaf"-lezers de taak om te weigeren het blad in zijn oorspronkelijke vorm te aanvaarden... De debatten over het "eet- en neemrecht", waarin werd gestreden over de vraag of het kapitalisme ten val moest worden gebracht door de pakhuizen leeg te stelen, of omgekeerd, door zoo weinig mogelijk te eten en de kapitalisten onder onverkooptbare en dus waardelooze voorraden te begraven, hebben maandenlang de lezers van dat blad vermaakt.

De anarchisten moesten dan over het algemeen ook wel toegeven, dat de basis voor hun opvattingen niet in de materiele maatschappelijke verhoudingen kan worden gezocht.

"Maar evenmin als de macht van het kapitalisme in eerste instantie berust op de macht van politie, justitie en leger, maar op haar eigen ideologie, die het ook tot die van de arbeiders wist te maken, zoo berust ook het socialisme op ideële, irrationeële gevoelens, die hun steunpunt niet vinden in het verwervingsinstinct en klassebelangen, maar in een algemeen menselijk rechtsgevoel, dat zich in zijn persoonlijkheidsgevoel beledigd en geschonden weet". (Het Vrij-Socialistisch Program - blz.14).

Het is alleen maar jammer, dat juist het "rechtsgevoel" niet algemeen menselijk is, maar juist door de klassebelangen wordt bepaald. We zullen hier nu echter niet verder op ingaan, we stellen dit uit tot een afzonderlijk artikel waar we de anarchistische opvattingen

over "recht" en "moraal" tegenover de onze zullen stellen. Hier willen we alleen constateeren, wat het anarchisme is, en tot welke consequenties het voert.

Het gaat er hier dus om welke consequenties een dergelijke idealistische opvatting met zich mee brengt. Het socialisme is voor de anarchisten geen kwestie meer van klassenstrijd, gegrond op materiele belangen, maar van opvoeding tot "menschelijkheid".

"Klassenstrijd is belangenstrijd - stelt de strijd om het belang, waar socialisme juist weer de strijd onderstelt volkomen in strijd met het 'belang'".

"Thans beteekent strijd het opgeven van het 'belang', het brengen van het offer ten bate van de kinderen onzer achterkleinkinderen....." (De Arbeider - 29/8 '36).

Wie zóó de strijd voor het socialisme opvat, heeft zeker alle contact met de werkelijkheid verloren. Hij zal voor zijn opvattingen nog slechts steun vinden in een los van alle werkelijkheid staande ethiek, die ten slotte religieus wordt. Hij ziet de oorzaak van de kapitalistische ellende nog slechts in de slechtheid van de menschen, niet meer in de economische verhoudingen. Die zullen wel veranderen als de menschen dat "willen", als ze stuk voor stuk "beter" worden. Duidelijk vinden we het in de "Inleiding tot de Beginselverklaring" van de B.A.S. op blz.6:

"Wij, anarcho-socialisten, willen de menschheid en de mensch opwekken: tot het niet-meer-willen van barbaarsheid, het niet-meer-willen van de slavernij; tot het willen van de bevrijding... Wij willen opwekken te worden nieuwe, vrije menschen en te stichten een nieuwe vrije maatschappij".

Het geheele streven is er dan ook op gericht afschuw te verwekken van het tegenwoordige kapitalistische stelsel, in het bijzonder van de oorlog en alle wapengeweld. Men probeert dit in de meest verschrikkelijke kleuren af te schilderen, om toch vooral de menschen er maar toe te brengen, dat ze dit stelsel niet langer zullen willen, dat ze een nieuwe, betere samenleving zullen willen. Is men eenmaal zoo ver, dan is het moeilijkste achter de rug.

Het is duidelijk, dat men in dit gewal zijn heele propaganda daarop zal moeten richten. Wil men de menschen werkelijk goed van het barbaarsche van de tegenwoordige samenleving overtuigen, en hen duidelijk maken dat er een betere samenleving mogelijk is, dan zal men moeten beginnen, met zelf het goede voorbeeld te geven. "Het anarchisme is hierallereerst levenshouding" ("Inleiding tot de beginselverklaring", blz.2). In zijn strijd mag men van de "wapenen der barbaren" geen gebruik maken, hoe zou men anders de menschen van de barbaarsheid van deze wapenen kunnen overtuigen? Ja, al zou men de arbeiders er toe kunnen brengen, het kapitalisme met geweld omver te werpen, dan nog zou dit geen basis scheppen voor een nieuwe, "vrije" samenleving. De arbeiders zouden dat dan immers niet doen uit edele motieven, uit liefde voor de kinderen van hun achterkleinkinderen, maar alleen uit klein, bekrompen eigenbelang? Zouden zij dan niet naderhand voortgaan met voor dit eigenbelang te strijden, met de wapenen, die zij van het kapitalisme hebben overgenomen? En zou dit dan niet voeren tot een nieuwe onoordrukking door de meest gewetenlooze en heerschzuchtige elementen uit de klasse? "De dwanggedachte van de verovering van de macht belet de arbeidersklasse te begripen, in hoe hoge mate de werkingen van deze veroveringen zullen

blijken af te hangen van de middelen, waardoor men er naar streeft en van de transformeerende, opvoedende en verheffende kracht dier middelen zelve". ("V.S.P.", blz. 14-15).

III. Het anarchisme ontmaskerd.

Met al deze mooie, ethische opvattingen gaat het goed, zoolang er van klassenstrijd niets te merken is. Zoodra deze echter werkelijk ontbrandt, wordt het anders. Het blijkt dan al gauw, dat het proletariaat zich in het geheel niet aan ethische beginselen stoort, althans niet aan die van de anarchisten, die in wekelijkheid die van de rustige kleinburger zijn: "Leven en laten leven". Het proletariaat heeft een praktische ethiek noodig, ontdaan van alle sentimentaliteit.

Wanneer werkelijk de groote klassenstrijd zich baanbreekt, is voor het anarchisme de tijd gekomen zijn ware karakter te openbaren. Dan kan het laten zien of het ernst is geweest met de "strijd voor sociale revolutie".

De anarchisten in Spanje, de syndicalisten in Holland, hebben deze proef doorstaan. Geen wonder, het Spaansche anarchisme en het Nederlandsche syndicalisme maken deel uit van de arbeidersbeweging. Mogen de opvattingen van deze stroomingen over de vraagstukken van de proletarische revolutie ook nog in vele opzichten primitief zijn, en beïnvloed door de denkbeelden van de revolutionaire kleinburgerij, zeker is, dat voor deze bewegingen het revolutionaire streven de leidraad is voor hun geheele handelen. Dat zij dan ook niet hebben gearzeld toen het er op aan kwam partij te kiezen, behoeft niet te verwonderen.

Anders is het met de Nederlandsche anarchisten, met S.A.A., B.A.S. en I.A.M.V. Ook deze hebben partij gekozen - met de mond voor het Spaansche proletariaat, inderdaad er tegen.

"We dienen onvoorwaardelijk de strijd voor het Spaansche volk om zijn vrijheid te steunen Materiële hulp door het propageeren, zoo mogelijk afdwingen van non-interventie (geen oorlogsleveranties, aan welke partij ook)". ("De Arbeider" van 29/8 '36.)

"In de ontwikkeling der laatste tien jaren heeft de I.A.M.V. zich evenals de geheele libertaire beweging in Nederland, inclusief het N.S.V., op het standpunt gesteld, dat een gewapende verdediging der revolutie een onding is Voor ons blijft gelden: geen man, geen cent, geen arbeid voor het militarisme, al zijn het onze beste kameraden, die het gebruiken".

"De Arbeider" gaat prat op zijn beginselvastheid, tegenover het N.S.V. De geheele libertaire beweging in Holland was steeds anti-militaristisch. We willen het er hier niet over hebben, of het N.S.V. misschien vroeger anders over deze dingen dacht dan nu. Als dat zoo is, is het nog geen schande, dat het N.S.V. oude illusies over boord weet te gooien als de revolutionaire strijd dat vereischt. Maar zeker is, dat het N.S.V. groot gelijk heeft, als het "De Arbeider" er op wijst, dat de strijd der Spaansche arbeidersmilities met militarisme niets te doen heeft, dat het in tegendeel de bevrijdingsstrijd is van een onderdrukte klasse, die elke revolutionair moet steunen. En ook "De Arbeider" weet dat heel goed, daar hij zelf uit één zet, dat de Spaansche anarchisten er met alle kracht tegen waken, dat de Volksfrontregering de zelfstandige macht der arbeiders kan onderdrukken! (dit alles slaat op de toestand omstreeks eind Augustus.) Overigens kan men de beginselvastheid van "De Arbeider" beoordeelen naar een uittaling in hetzelfde nummer:

"Dit alles is mogelijk door de monopoliseering van het geweld, (het gaat hier over Nederland) - doordat de massa's de staat en zijn dienaars het recht geven uitsluitend over de geweldsmiddelen te beschikken, terwijl het zichzelf de wapenen, de aloude teekenen en symbolen van de vrije mensch, heeft laten ontnemen, niet omdat zij innerlijk boven de geweldsaanwending uitgegroeid zou zijn, maar alleen door diep ingevreten minderwaardigheidsgevoel. Een volk dat laf bukt onder de macht van de tyrannie is meer te beklagen dan een volk, dat zich op welke wijze ook, tegen overheersching verzet".

Het is duidelijk, dat voor de houding van "De Arbeider" een andere verklaring moet worden gezocht dan "beginselvastheid". Welke dan wel? Het antwoord vinden we weer in het zelfde nummer:

"Thans beteekent strijd het opgeven van het 'belang', het brengen van het offer ten bate van de kinderen van onze achterkleinkinderen...". Dus wordt de strijd zelf opgegeven. "Het 'belang' dienen beteekent thans aanpassen, inschakelen bij fascisme". Aldus Jo de Haas, die in broederlijke eensgezindheid met Grondijs, "De Telegraaf", "Volk en Vaderland" en wat er meer van dat slag op de wereld rondzwerft, het Spaansche proletariaat uitmaakt voor "benzine-proletariaat", de Spaansche anarchisten voor "benzinespuit-anarchisten" en vrouwen - en kinderen-moordenaars.

Er zijn echter ook eerlijke anarchisten, die men kan vinden in het kamp van BAS. en IAMV. Deze hebben voortdurend niet alleen op anti-militaristisch standpunt gestaan, maar ook het geweld als strijdmiddel afgewezen. Zij komen dan ook met andere argumenten dan "De Arbeider" om hun houding te rechtvaardigen.

Natuurlijk doet de reden waarom zij hun steun aan de Spaansche revolutie willen onthouden weinig ter zake. Het resultaat is het zelfde; deze bewegingen steunen feitelijk evenzeer als de SAA doet, de bourgeoisie. Toch moet men in zooverre een onderscheid maken, dat hier althans eerlijke anarchisten aan het woord zijn, die meenen door hun houding de onderdrukte klasse een dienst te bewijzen, waarin zij zich echter ernstig vergissen.

De argumenten die door hen worden aangevoerd, zijn over het algemeen van praktische aard. We zullen deze hier niet weerleggen, daarvoor zijn ze te talrijk, te verward en onderling tegenstrijdig. Ze dragen duidelijk de sporen van de verwarring, die op het oogenblik in het anarchistische kamp heerscht.

Toch worden enkele argumenten naar voren gebracht, die onze aandacht verdienen. Voornamelijk dit, dat een gewapende strijd moet leiden tot de vorming van een nieuw, over de arbeiders heerschend machtsapparaat. Zie Rusland!

Jochems b.v. gebruikt dat argument in "Bovrijding". Hij citeert een beschrijving uit de "N.R.O.". Hier wordt in verteld, hoe de "vrijwillige discipline" in de kolonne van Durutti er uit ziet. Er moet een aanval plaats vinden of iets dergelijks. Er wordt gediscuteerd over wat er moet gebeuren. Geen twee miliciens hebben dezelfde meening. Tenslotte zet de meening van de militair-technisch geschoolde officier zich door. Men kan toch niet allemaal een andere kant uitloopen? "Zie je wel", zegt Jochems, "weer autoriteit en gezag!"

Het is duidelijk, dat wij, wanneer wij het vraagstuk van de opkomst van een nieuwe, over de arbeiders heerschende macht aan de orde willen stellen, dat niet op deze wijze kunnen doen. Dat er orde en regmaat noodig is, niet alleen in de militaire strijd, maar ook in het be-

